Bijlage Beleidsadvies: Aanbestedingsproblematiek bij parkeerautomaten in Hilversum – Inwoners betalen de prijs

Inleiding
De aanbesteding van parkeerautomaten in Hilversum is het onderwerp van groeiende bezorgdheid. In 2019 werd een Europese aanbesteding gegund voor de plaatsing van slechts 15 parkeerautomaten, met een raamovereenkomst die liep van 2019 tot 2023 en mogelijk verlengd kan worden tot 2027. Echter, de uitrol van honderden extra parkeerautomaten, die in 2024 is gestart en tegen 2026 moet worden afgerond, blijkt de gemeente en haar inwoners veel te kosten. Een gedegen onderzoek, uitgevoerd door het collectief *Onderzoekoptafel* op basis van de beschikbare aanbestedingsdocumenten, heeft aan het licht gebracht dat de oorspronkelijke aanbesteding onterecht wordt toegepast op een veel groter project dan oorspronkelijk was beoogd. Dit beleid heeft naar verwachting geleid tot onterecht hoge kosten voor de inwoners van Hilversum, die nu de gevolgen van deze administratieve fout moeten dragen.

Onderzoek en bevindingen
Het collectief *Onderzoekoptafel*, een groep van vrijwilligers die zich inzet voor het onderzoeken van misstanden bij de overheid, heeft de aanbestedingsdocumenten grondig bestudeerd. Het onderzoek heeft aangetoond dat de aanbesteding in 2019 werd gegund en bedoeld voor de plaatsing van slechts 15 parkeerautomaten. De aanbesteding was opgesteld voor een beperkte periode en omvatte geen rekening met de latere uitbreiding naar honderden parkeerautomaten die nu in volle gang is. In geen van de documenten is dit naar voren gekomen. De verwachting is daarmee dat bewoners van Hilversum onterecht veel meer betalen voor het parkeren dan ze zouden moeten, aangezien de aanbesteding nooit was afgestemd op de huidige omvang van de plannen.

De aanbestedingsdocumenten zijn inmiddels openbaar gemaakt en gepubliceerd op de website van *Onderzoekoptafel*, zodat alle inwoners en belanghebbenden toegang hebben tot deze documenten en het resultaat van het onderzoek kunnen inzien. Deze transparantie is essentieel om het publiek bewust te maken van de huidige situatie en om de gemeente verantwoordelijk te houden voor haar beslissingen.

De juridische context
Volgens de aanbestedingswetgeving, in het bijzonder de *Aanbestedingswet 2012* en de bijbehorende Europese richtlijnen, moet elke aanbesteding die het drempelbedrag overschrijdt, voldoen aan de eisen van transparantie, non-discriminatie, en gelijke behandeling van aanbieders. De gemeente Hilversum heeft naast de aanbesteding van de parkeerautomaten via een EU tender via een zogenaamde *quasi-inbesteding* de uitvoering van parkeervergunningen en de installatie van de parkeerautomaten gegund aan ParkeerService, zonder dat deze opdracht op TenderNed, het platform voor overheidsopdrachten, werd gepubliceerd. Dit roept fundamentele vragen op over de transparantie van het proces en de mate waarin de gemeente de aanbestedingsregels heeft nageleefd. Vanuit ons collectief zal daardoor ook een ‘Wet open overheid’ verzoek indienen bij de uitvoerende ParkeerService.

Juridische uitspraken wijzen uit dat aanbestedingen die via een *quasi-inbesteding* worden gegund, strikte controle vereisen. De Rechtbank van Utrecht oordeelde eerder dat het gebruik van een *quasi-inbesteding* niet altijd als juridisch correct kan worden beschouwd, vooral wanneer het leidt tot het uitsluiten van andere aanbieders van het aanbestedingsproces. Dit kan niet alleen gevolgen hebben voor de integriteit van het proces, maar ook voor de prijzen die de gemeente betaalt voor de diensten die worden geleverd. Bovendien is het van belang dat er altijd voldoende transparantie is in dergelijke aanbestedingen om belangenverstrengeling te voorkomen.

Deze transparantie ontbreekt nu en vraag ik de gemeenteraad hier openheid van zaken te geven

Verouderde eisen en hun impact op de kosten
De oorspronkelijke aanbesteding in 2019 stelde eisen waaraan de aanbieders moesten voldoen, die inmiddels volledig verouderd zijn. Een van de belangrijkste gunningscriteria in 2019 was dat de parkeerautomaten muntgeld moesten kunnen accepteren. Deze eis is nu irrelevant, aangezien de moderne parkeerautomaten die nu worden geplaatst deze functie niet meer bevatten. Dit roept belangrijke juridische en praktische vragen op over de rechtmatigheid van het gebruik van verouderde eisen voor een project, terwijl in de praktijk andere apparatuur wordt aangeschaft via een EU-aanbesteding. Aangezien de muntinvoer is komen te vervallen, kunnen andere partijen die hierdoor mogelijk buiten de aanbesteding zijn gevallen, nu juridische stappen ondernemen.

Kan de gemeenteraad verduidelijken hoe de rechtmatigheid van het gebruik van verouderde eisen in dit project wordt gewaarborgd, en of er mogelijke juridische consequenties zijn voor partijen die door deze eisen buiten de aanbesteding zijn gevallen?

Het gebruik van deze verouderde eisen in de aanbesteding leidt daarnaast tot hogere kosten, omdat het contract oorspronkelijk werd opgesteld voor een kleine en eenvoudige uitrol van parkeerautomaten. Het mislukken van de herziening van de aanbesteding om deze aan te passen aan de vergrote omvang van het project, betekent dat de gemeente mogelijk hogere tarieven moet betalen voor de installatie en het onderhoud van de nieuwe apparaten. Dit verhoogt de kans op een financieel onvoordelige situatie voor zowel de gemeente als haar inwoners.

De volledige transparantie ontbreekt in dit proces.

Aanbevelingen voor de gemeenteraad
Gezien de gebrekkige planning en uitvoering van het aanbestedingsproces, evenals de verouderde eisen die nu worden gehanteerd, zijn er verschillende aanbevelingen die de gemeenteraad zou moeten overwegen om de situatie te corrigeren:

1. **Herziening van de aanbesteding en de voorwaarden**: De gemeenteraad moet onmiddellijk de aanbesteding herzien en onderzoeken of de huidige aanbestedingsvoorwaarden en kosten in overeenstemming zijn met de werkelijke omvang van het project. De oorspronkelijke aanbesteding was bedoeld voor een beperkte plaatsing van 15 apparaten, terwijl de huidige plannen honderden apparaten omvatten. Dit vraagt om een herstructurering van de aanbesteding en mogelijk een nieuwe aanbesteding met bijgewerkte voorwaarden en eisen die beter aansluiten bij de huidige situatie.

2. **Versterken van de transparantie**: De gemeente dient het aanbestedingsproces te herstructureren door volledig transparant te zijn over de aanbestedingscriteria en het contractmanagement. De gemeenteraad moet ervoor zorgen dat toekomstige aanbestedingen volledig voldoen aan de eisen van de *Aanbestedingswet 2012* en dat deze openbaar worden gedeeld via platformen zoals TenderNed om een eerlijke concurrentie te waarborgen.

3. **Beoordeling van de quasi-inbesteding**: De gemeente moet onderzoeken of de quasi-inbesteding, zoals toegepast bij het uitbesteden van parkeergerelateerde diensten aan ParkeerService, legaal en correct is uitgevoerd. De volledige transparantie rondom dit proces ontbreekt volledig en zou bij de raad inzichtelijk moeten zijn.

4. **Juridisch advies en voorbereiding op de nieuwe aanbesteding**: De gemeente dient juridisch advies in te winnen om ervoor te zorgen dat de nieuwe aanbesteding in 2024 volledig

voldoet aan de wetgeving en de belangen van de inwoners van Hilversum beschermt. De juridische en financiële gevolgen van de nieuwe aanbesteding moeten grondig worden onderzocht, zodat er geen fouten worden gemaakt die de gemeente of haar inwoners schade kunnen berokkenen.

5. **Openbaar onderzoek naar aanbestedingspraktijken**: De gemeenteraad zou moeten overwegen een extern onderzoek in te stellen naar de aanbestedingspraktijken van de gemeente Hilversum. Dit onderzoek moet zowel de huidige aanbesteding als de toepassing van de quasi-inbesteding onder de loep nemen, om mogelijke misstanden of onregelmatigheden te identificeren die hebben geleid tot een oneerlijk aanbestedingsproces. Op dit moment wordt er naar verwachting honderdduizenden tot miljoenen euro's uitgegeven zonder dat er goede basis ligt en er onduidelijk is of de juiste prijs wordt betaald voor de invoering van betaald parkeren. Wij hebben vanuit ons onderzoeksteam zeer veel bedenkingen hierbij.

Conclusie

De aanbesteding van parkeerautomaten in Hilversum toont duidelijke tekortkomingen in de manier waarop de gemeente omgaat met aanbestedingsprocedures, kostenbeheersing en transparantie. De huidige aanbesteding is gebaseerd op verouderde eisen die niet aansluiten bij de werkelijke omvang van het project, wat leidt tot onterecht hoge kosten voor de inwoners van Hilversum. De gemeenteraad moet zich nu realiseren dat de raamovereenkomst slechts nog een jaar geldig is en dat er snel een nieuwe aanbesteding moet worden uitgevoerd. Deze nieuwe aanbesteding moet niet alleen voldoen aan de wet, maar ook aan de behoeften van de stad en de financiële belangen van haar inwoners. *Een consequentie is dat er over een jaar een geheel nieuwe investering nodig zal zijn om nieuwe apparaten aan te schaffen. Een nieuwe aanbesteding onvermijdelijk, en deze mag niet worden overgeslagen of omzeild, aangezien de wetgeving inzake aanbestedingen vereist dat dergelijke procedures opnieuw worden doorlopen wanneer substantiële wijzigingen of nieuwe investeringen plaatsvinden.*

Het collectief *Onderzoekoptafel* blijft de situatie nauwlettend volgen en zal eventuele misstanden tijdens de nieuwe aanbesteding blijven aansteken. Het is van cruciaal belang dat de gemeenteraad de nodige stappen onderneemt om de fouten uit het verleden te corrigeren en ervoor te zorgen dat het toekomstige aanbestedingsproces eerlijk, transparant en financieel verantwoord is. De inwoners van Hilversum verdienen een parkeerbeleid dat hen niet onterecht belast met onnodige kosten en dat op de lange termijn financieel duurzaam is.

Tot slot stellen wij voor:

- Informatie te verstrekken over de juridische en financiële gevolgen van de nieuwe aanbesteding, zodat alle betrokkenen zich bewust zijn van de impact op de gemeentelijke financiën en juridische verplichtingen.
- Verantwoording af te leggen over de aanbestedingspraktijken in het verleden en de gemaakte keuzes, met de nadruk op het waarborgen van transparantie en het expliciet toelichten van de afwegingen die in eerdere aanbestedingen zijn gemaakt.
- Het proces van de nieuwe aanbesteding grondig te herzien, met als doel een eerlijke concurrentie te waarborgen en transparantie te garanderen, zodat het proces voldoet aan de geldende wet- en regelgeving.
- Onafhankelijk juridisch advies en onderzoek in te schakelen naar de huidige aanbestedingspraktijken, om te waarborgen dat deze in overeenstemming zijn met de toepasselijke wetgeving en de principes van goed bestuur.